

Motion till riksdagen 2020/21:3741

av **Håkan Svenneling m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2020/21:21 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2020/21:21 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak.

Inledning

I proposition 2020/21:21 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak föreslår regeringen att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 220 personer till förfogande på plats i Irak t.o.m. den 31 december 2021, för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats i Irak som genomförs av den globala koalitionen mot Daish.

Det svenska bidraget ska i huvudsak utgöras av stabspersonal för bemanning av för insatsen relevanta staber och för mentorskap för de irakiska säkerhetsstyrkorna. I propositionen redogör regeringen för situationen i Irak, inklusive säkerhetsläget, och för Sveriges och det internationella samfundets engagemang i landet. Regeringen redogör även för insatsens folkrättsliga grund och resonerar kring det svenska bidragets målsättningar och måluppfyllnad samt sina överväganden inför ett fortsatt svenskt deltagande i den globala koalitionen utbildningsinsats i Irak.

I mars 2020 beslutade Försvarsmakten att tillfälligt ta hem den svenska personalen med anledning av att coronapandemin inneburit en minskad efterfrågan på utbildning. För närvarande är endast tre personer från Försvarsmakten på plats i Irak.

Vänsterpartiets syn på insatsen

Vänsterpartiet har stått bakom den svenska utbildningsinsatsen vid de tillfällen frågan varit uppe för beslut i riksdagen. Vi menar att Sverige bör ställa upp solidariskt när världssamfundet efterfrågar det, när det finns folkrättsligt mandat och särskilt i fall som detta när ett enskilt land är i behov av hjälp med att bekämpa en brutal terrororganisation som Daish. Varje enskild insats måste dock avgöras från fall till fall och följas noga över tid. På grund av det förändrade säkerhetsläget, men framför allt på grund av insatsens förändrade karaktär, har Vänsterpartiet omvärderat sin hållning till den svenska utbildningsinsatsen i Irak.

Läget i Irak är fortsatt instabilt och risken finns fortfarande att Daish lyckas växa och vinna ny mark. Vänsterpartiet vill understryka vikten av att Sverige även i fortsättningen deltar aktivt i den globala koalitionen mot Daish. Det är också centralt att grogrunden för terrorism och extremism motverkas. Daishs framväxt är i mångt och mycket ett symptom på politiskt missnöje. Det handlar bl.a. om humanitär hjälp och om att bekämpa korruption och arbetslöshet, förbättra samhällsservicen, öka tryggheten och säkerheten och inte minst att öka jämlikheten mellan olika samhällsgrupper.

Irak har prövats hårt av krig och konflikter under lång tid. Enligt FN är 1,6 miljoner människor internflyktingar, och det finns stora brister vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Behovet av humanitärt stöd för återuppbyggnad av landet är stort, inte minst i de områden som befriats från Daish.

I propositionen konstaterar regeringen kort behovet av stöd och nämner också de omfattande protester som skakade landet i början av oktober 2019. Tusentals människor demonstrerade mot den höga arbetslösheten, omfattande korruption och återkommande el- och vattenavbrott. Demonstrationerna bemöttes med kraftigt våld från polis och militär, internet och sociala medier stängdes ned. FN har rapporterat att drygt 500 demonstranter dödats och nära 7 800 skadats. Den irakiska armén har medgett att dess styrkor använt för mycket våld mot demonstranterna och meddelat att ansvariga ska ställas till svars.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt mot den irakiska regeringens bemötande av demonstrationer med legitima krav om en bättre levnadsstandard. För Sveriges del är det särskilt allvarligt mot bakgrund av att den svenska insatsen tränar den irakiska militären som varit delaktig i våldet mot sin egen befolkning. Under våren 2017 kom även uppgifter om grova övergrepp begångna av irakiska styrkor mot tillfångatagna Daish-krigare. Sammantaget väcker dessa händelser frågor om innehållet i den utbildningsinsats Sverige deltar i.

Den eskalerade konflikten mellan USA och Iran påverkar i hög grad Irak. Det oansvariga agerandet från USA och Donald Trump att utomrättsligt låta avrätta den iranske generalen Qasem Soleimani har inneburit ökade risker för våra svenska soldater. Ett exempel är attacken från iranskstött milis mot Tadjibasen i mars där svensk personal är stationerad och där två amerikanska och en brittisk soldat fick sätta livet till. Det förändrade säkerhetsläget bör tas i beaktande när det gäller det svenska deltagandet.

Men det är i första hand en förändring av insatsen som sådan som gör att Vänsterpartiet inte längre kan stå bakom den svenska insatsen. Regeringen skriver kort i sin proposition om förhållandet mellan Operation Inherent Resolve (OIR) och Nato Mission in Iraq (NMI). Mot bakgrund av övergången till en ny fas för OIR pågår samtal om den framtida samordningen med Natoinsatsen. Vänsterpartiet menar att ett närmare samarbete med Natoinsatsen omöjliggör ett svenskt deltagande i OIR.

Sverige har redan beslutat om att bidra till Natoinsatsen som sådan. Det svenska försvarets integration med Nato har pågått under lång tid. Under samma tid har Nato och Natoländer genomfört tre misslyckade krig i Afghanistan, Irak och Libyen. Dessa krig har bidragit till stort lidande, till att miljontals människor tvingats på flykt och till framväxten av terrororganisationen Daish.

I mars 2017 presenterades slutsatserna av den regeringstillsatta utredningen av det svenska deltagandet i den Natoleda ISAF-insatsen i Afghanistan mellan 2002 och 2014. Utvärderingen presenterade förödande kritik, men trots det fortsätter det organisatoriska hoptvinnandet med både Natostrukturer och Natoländer. Samtidigt som Sveriges deltagande i Natoinsatser drar resurser från Sveriges eget försvar är det svårt att se på vilket sätt det höjer Sveriges försvarsförmåga. Strävan efter ökad interoperabilitet gör oss dessutom alltmer beroende av Nato och skapar bilden av Sverige som en inofficiell Natomedlem. Vänsterpartiet är kritiskt till att Sveriges försvar i allt högre utsträckning integreras i Natos strukturer och med Natoländernas försvarsorganisationer. Att man nu för de två insatserna i Irak närmare varandra gör att Sverige bör avstå från deltagande.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2020/21:21 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak. Detta bör riksdagen besluta.

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Elin Segerlind (V)

Jens Holm (V)

Yasmine Posio (V)

Jessica Thunander (V)